

Toeppen / Töppen Max

Niemiecki historyk i pedagog; ur. 4 kwietnia 1822 roku w Królewcu. Na uniwersytecie w tymże mieście studiował historię oraz filologię. W 1843 roku uzyskał stopień doktora filozofii. Jako pedagog był nauczycielem, kierując gimnazjami m.in. w Elblągu, Kwidzynie, Poznaniu i Olsztynku. Jako historyk wykazał dużą dociekliwość oraz rzetelność w prezentowaniu faktów historycznych. Opracowania Toeppena są najbogatszym zbiorem informacji, prezentującym m.in. historię Warmii oraz Mazur. Wydał także opracowania dotyczące m.in. Elbląga, Kwidzyna oraz Olsztynka. Jego najsłynniejszym dziełem traktującym o historii porównawczej geografii Prus jest *Historisch – comparative Geographie von Preussen* (Gotha 1858), gdzie poruszył zagadnienia związane m.in. z historią, ustrojem oraz położeniem geograficznym określonych jednostek administracyjnych, w skład których wchodziły różnorakie miasta, takie jak np. Iława, czy też inne ośrodki osadnicze. To właśnie w powyższym opracowaniu poświęcił uwagę zagadnieniom związanym z historią, obyczajowością, położeniem geograficznym, a także z ustrojem i administracją Iławy. Zajmował się również życiem politycznym oraz religijnym tego miasta. Jako przykład może posłużyć następujący fakt, mówiący, że od 1466 roku urząd iławskiego komornika (pełniąc jednocześnie funkcję kapitana) sprawował Ulrich von Kinsburg, który w 1474 roku założył dla tutejszych mieszczan, za wiedzą iławskiego proboszcza – Johannesesa Christianni von Lessen – religijne bractwo pod wezwaniem św. Ciała Chrystusa. Dodatkowo Toeppen opisał znajdujące się w okolicach Sarnówka pozostałości staropruskiej kultury w postaci kurhanów. M. Toeppen opracował również mapę Prus odnoszącą się do okresu pogańskiego. Ostatnie lata swojego życia spędził w Elblągu, pracując jako archiwista. Max Toeppen zmarł 3 grudnia 1893 roku. Cmentarz, na którym został pochowany, niestety już nie istnieje.

Töppen Max (1822-1893), hrsg. v. E. Carstenn, [in:] *Altpreussische Biographie*, hrsg. v. Ch. Krollmann, Bd. 2, Marburg / Lahn 1967, s. 738-739.

Kaufmann Josef, *Geschichte der Stadt Deutsch-Eylau. Quellen und Darstellungen zur Geschichte Westpreussens*, Danzig 1905.

Zdrójkowski Z., *Zarys dziejów prawa chełmińskiego 1233-1862. Studium na siedemsetpięćdziesięciolecie wydania przywileju chełmińskiego oraz lokacji miast Chełmna i Torunia*, Toruń 1983.

(Dodatkowo wg materiałów prywatnych będących w posiadaniu autora biogramu).

Oprac. Marcin Czerny